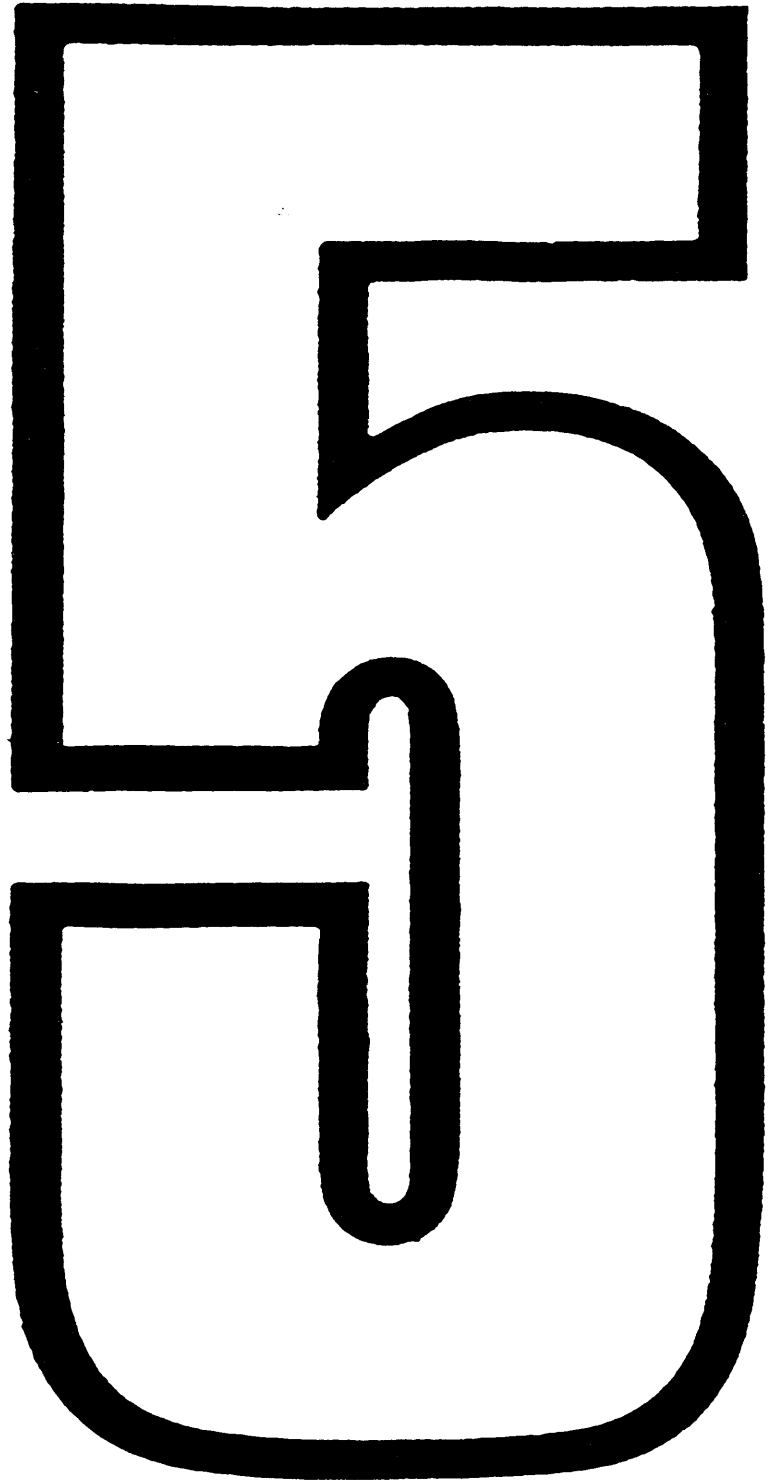

FOLKVETT

Organ för Vetenskap och Folkbildning

Nr 1/1988

Vi
fyller

*Detta extra tjocka nummer av
Folkvett omfattar även mate-
rialet till det uteblivna 4/87.*

Ledare: Vad är auktoritetstro?	Sidan 3
Heinemann: Fusk, vårtor och placebo	Sidan 4
Femarsberättelse för Vetenskap och Folkbildning	Sidan 5
Upprop för föreningens bildande	Sidan 17
Föreningsstadgar	Sidan 18
Årets folkbildare - årets förvillare	Sidan 19
Artikelregister för Folkvett 1983-1987	Sidan 20
Årets förvillare i farten	Sidan 26
Böcker:	
Belysande om myter / Skeptikerns handbok om parapsykologi / Ny bok om sekter	Sidan 28
Styrelsen	Sidan 30
Bokslut	Sidan 31
Pressklipp	Sidan 32

Redaktionen vill härmed meddela, vilket också framgår av omslaget, att detta i själva verket är ett dubbelnummer 4/87 - 1/88. Detta meddelas för att ni ska slippa bita er i tungan ifall ni fått för er att klaga över att ni ännu inte fått nummer 4/87.

Avsikten var att denna spalt skulle innehålla en påminnelse om årets årsmöte. Tack vare en synnerligen väl inarbetad rutin att komma ut minst två månader senare än planerat, har vi nu istället nöjet att **rapportera** från årsmötet. För er som var förhindrade att närvara den 22 mars på Fysikum i Stockholm vill vi berätta att det togs **ett** viktigt beslut. Vi är numera

begåvade med ytterligare en redaktör: Anna Schytt. Förutsättningarna för att vi ska lyckas med vår blygsamma målsättning att komma ut med 4 nummer/år har därmed förbättrats så till den milda grad att vi t.o.m. vågat sätta ut telefonnummer (se redaktionsrutan här intill).

Hör gärna av er med synpunkter och tips. Pga tidsbrist osv kan vi inte lova att genast bearbeta era förslag men vi lovar åtminstone att lyssna eller läsa.

Samtidigt vill vi då ta tillfället i akt och tacka för de brev och förslag till artiklar som vi av någon anledning inte beaktat eller inte kunnat införa i Folkvett utan att meddela respektive bidragare om våra obskyra bevekelsegrunder. Denna motvilligt formulerade ursäkt kommer av naturliga (dvs kausala) skäl endast från den manliga delen av redaktionen.

Övriga äro oskyldiga.

FOLKVETT

Organ för Vetenskap och Folkbildning.

Ansvarig utgivare:

Sven Ove Hansson (tel. 252240)

Redaktörer:

Pertti Poutiainen (164670)

Anna Schytt (151580)

Jonas Söderström (7442491)

Adress: Vetenskap och Folkbildning.

Box 185, 101 22 Stockholm

Postgiro: 63 591 - 2

Prenumeration ingår i medlemsavgiften 75:-/år. Övriga: 50:-.

Utkommer 4 ggr/år.

ISSN 0283-0795

Vad är auktoritetstro?

Den tredje januari 1988 intervjuade Aftonbladet Dag Stålsjö med anledning av att vår förening utsett honom till Årets förvillare 1987. Reportern bad honom att kommentera att vi i motivering sagt att hans tv-program bidrar till att underbygga auktoritetstron. Han svarade:

"Det kan jag inte förstå. Jag försöker visa på alternativen och det måste väl vara motsatsen till auktoritetstro".

Ett av de tv-program som förlänade honom utmärkelsen handlade bl a om evighetsmaskiner. På reporterns fråga om det finns evighetsmaskiner svarade Stålsjö:

"Det vet inte jag. Jag har bara försökt att spegla en måhanda möjlig väg till alternativ energi. Jag har velat belysa vad som pågår utanför det vetenskapliga etablissemanget".

Dessa svar ger anledning att kommentera vad som menas med auktoritetstro.

Stålsjö tycks anse att auktoritetstro är detsamma som att tro på de etablerade auktoriteterna. Om man inte tror på vad de etablerade fysikerna säger om fysik, då är detta enligt Stålsjö "motsatsen till auktoritetstro".

Detta är en orimlig avsnörning av begreppet. När scientologerna blint tror på allt vad L Ron Hubbard skriver, utan att fråga efter argument, är detta enligt Stålsjös synsätt tydligen inte auktoritetstro, eftersom Hubbard inte tillhör etablissemanget.

Det enda rimliga är att se auktoritetstro inte som en fråga om vem man tror på utan om det sätt varpå man

förlitar sig på någon annan person. Det är auktoritetstro att så starkt förlita sig på någon viss person att man inte bryr sig om att beakta den kritik som andra kan rikta mot dennes uppfattningar - aldeles oavsett hur etablerad eller oetablerad den person är som man gör till egen auktoritet.

Det är angeläget att vi får en mer kritisk journalistik i vetenskapliga frågor. Företrädare för det s k vetenskapliga etablissemanget bör bli utsatta för kunniga och inträngande frågor på teman som "Hur kan du vara så saker på det?" "Men hur bemöter du den här kritiken?".

Med samma självklarhet ska denna kritiska journalistik också gälla andra personer som uttalar sig i vetenskapliga frågor.

Kritiskt tänkande är nämligen inte detsamma som att tänka annorlunda än etablissemanget, oavsett hur man sedan tänker. Kritiskt tänkande handlar om att sakligt pröva argumenten för och emot de olika ståndpunkter som finns i en fråga, och om att inte lämna någon ståndpunkt fredad för kritik.

Utan sådant kritiskt tänkande kan vetenskapen inte existera. Och inte heller journalistiken.

Föreningens utmärkelser rönt uppmärksamhet inte bara i Aftonbladet.

På vår sista sida har vi samlat några pressklipp.

Peter Paul Heinemann: Fusk, vårtor och placebo

Ur radiodoktors
bok "Jag skall för-
söka svara" (Le-
genda), publicerar
vi här, med för-
fattarens och för-
lagets tillstånd, tre
texter om kvack-
salveri, huskurer
och självsuggestion.

1. Kung Fusk regerar

Vad som är viktigt, är att det som görs, görs *riktigt*. Min vän, poeten Bertil Pettersson, har på något ställe skrivit ett av de hemskaste påståenden jag känner till:

— Kung Fusk regerar, enväldigt.

Det är just detta som varje allvarligt menat arbete bör bestå i, menar jag: att göra detta påstående mindre sant. Kung Fusk kan man inte argumentera bort i aldrig så välskrivna texter och skickligt gjorda radioprogram. Han måste varje dag nedkämpas i varje människa och få sitt envælde naggat. Men han måste bekämpas också på så sätt att man angriper och stör hans tjänare i deras arbete.

Här kommer ett exempel på vad jag menar:

En gammal kvinna sökte mig för en svart och vårtig ruva som satt mellan skulderbladen. Hon var mycket rädd för den här otäcka saken som hon haft i många år. Det var en vanlig åldrings-vårta — en beläggning på skinnet bestående av döda hudceller, fettämnen som stelnat och torkat ihop och fullkomligt normal hud inunder. Man ser dem ofta på gammalt folk på ställen där de inte kommer åt att borsta sig ordentligt när de badar. Det är en fullkomligt ofarlig krämpa och enbart ett kosmetiskt obehag. Jag tog bort hennes ruva smärtfritt på en sekund med hjälp av ett skrapinstrument och satte över ett plåster på det lilla skrubbsår som syns efter behandlingen.

När jag förklarar för henne vad detta var, och hur hon skulle göra för att slippa få det igen, började hon gråta. Hon hade haft en sonson som dött i en svår hudcancer. Den hade börjat som en svart fläck. Han blev bara trettio år. Hon hade befarat att hon led av samma sjukdom. Hon vågade inte gå till de läkare som skött hennes barnbarn. Hon hade burit sin befarade cancer så länge att hon trodde att de skulle bli arga på henne. Därför gick hon till en naturläkare som behandlat henne med örtsalva i nästan ett år. Hon hade blivit behandlad över fyrtio gånger och betalat femtio kronor varje gång. Hon hade aldrig vågat fråga honom om han

ansåg sjukdomen vara farlig. Han hade sett mycket betänksam ut varje gång och sagt att det ännu inte börjat vända till bättring. Sedan hade han tagit betalt. Hon hade senare bett att få köpa med sig litet salva hem. Men det var omöjligt eftersom salvan var för stark för att man skulle ha den stående ute någonstans, och den var dessutom så känslig att den måste stå i ett speciellt kylskåp för att behålla sin kraft.

Jag respekterar människor som har en stark tro på den alternativa behandlingsfilosofi som de företräder. Det kan aldrig vara fusk att göra sitt bästa med de förutsättningar och kunskaper man har. Men sådant här är mig förhatligt. Det finns folk som gör sig stora och oftast svarta pengar genom att medvetet bedra och vilseföra människor som plågas av fruktan för en befarad allvarlig sjukdom, som helt enkelt styrs av sin dödsfruktan.

All vård borde, om den görs riktigt, bestå i att skingra den onödiga rädslan och hjälpa den sjuke att bära sin fruktan när den visat sig vara befogad.

2. En säker vårtkur

Under åren har jag samlat på vårthuskurer. En del är så konstiga att de inte lämpar sig för tryck, som det brukar heta. Av den anledningen nämns de inte här. Men de vanligaste rekommenderar användningen av krita, grodspott, hönsgödsel, tjära, vårtbitare, omslag med våt blålera, mos av krossade ekollon, bränning med isättika, hård ombindning med färsk fläsksvål under en vecka och många fler. Man kan skrämman och läsa bort vårtorna också. Mer skrivbordsbetonat folk säger att de kan hypnotiseras bort. Det är ingen ände på alla förslagen. Det bästa med dem alla är att de samtliga är effektiva till 100 procent! Det beror nu inte på att alla har effekt på vårtvirus, utan det är precis tvärtom. Hur man än gör och vad man än gör så har behandlaren tiden med sig. Förr eller senare självläker ju den här krämpan och har man den rätta tron, så kan man ju vara säker på att ens kära huskur har gjort detta underverk.

Här kan jag passa på att ge den lille kurfuskaren ett litet tips som kan bidra till att skaffa honom rykte för ofelbar duglighet. När en vårtplågad börjar klaga extra mycket, hans vårtor börjar mörkna och höja sig mer än förut över omgivande hud, och han får allt svårare att gå på grund av ömhet — då är tiden inne för en liten kur. Den kan bestå i precis vad som helst, eftersom det är frågan om en avstöttningsreaktion som äntligen kommit mot slutet av självläkningsprocessen. Några veckor senare faller vårtan bort och lämnar efter sig en liten skär grop som i sin tur brukar försvinna efter någon månad. Har man starkt behov av att bli sanspådd och göra sig märkvärdig skall man ge akt på detta tecken — och i värsta fall sälja sin ofelbara vårtkur just vid ett sådant tillfälle.

3. Tag Din säng och gå!

Vi hoppas alla att sjukdom skall ha en enkel orsak, som lätt kan avslöjas och därmed lika enkelt avhjälpas, nästan som en helbräddarörelse. Både den som söker vård och den som vill ge vården önskar att det vore så enkelt. Det är det nästan aldrig.

I allt vi lär oss om livet och dess villkor, finns en förutsättning inräknad som tillhör vår tekniskt-naturvetenskapliga era: *Allt som finns och händer måste ha en enkel eller åtminstone naturlig förklaring.* I oss har inympats föreställningen att allt trasigt kan repareras, om man bara hittar felet och känner till konstruktionen. Det kan vara olönsamt att låta laga en trasig brödrost vars glödtråd har brunnit av, men faktum kvarstår: Vi hade valet att laga den istället för att köpa en ny. Om något kan lagas eller inte har blivit en resursfråga och ingenting annat. Så har det blivit med nästan allting — sjukvården också.

Det är inte så konstigt att så har skett. De tekniska och naturvetenskapliga framstegen har de senaste femtio åren varit så oerhörda, att ingenting egentligen tycks vara omöjligt. Dessutom har allt i våra liv förändrats. Ingenting som medelålders folk en gång lärde sig om livets villkor i sin barndom har den ringaste giltighet idag och är snarast en belastning. Allt är ändrat: boendet, arbetet och försörjningssätten, miljöerna och scenen för vårt liv från barndom till ålderdom, sambandet mellan människor och det som fanns mellan dem — allt. Det är som om vi alla hade gjort en resa, en immigration till ett helt främmande land i vilket vi inte känner oss hemma riktigt. Det är inte så att det var bättre förr eller att folk var klokare då. Det är bara så att allt blivit totalt annorlunda. Vi märkte det knappt trots att det gick fort, och vi har rakt inte lärt oss än och inte nått någon anpassning. Inom sjukvården och i all vård av människor märks det tydligt. Inom sjukvården har ju framstegen varit nästan mer omvälvande än på andra områden. Jag behöver inte nämna så mycket av allt som hänt. En mängd sjukdomar som varit svåra mandråpare, är helt enkelt utrotade numera. Inte ens döden själv, i den mån den närmar sig i form av ett tröttnande hjärta, har kunnat bestå mot tekniken och utvecklingen. Hjärtan kan bytas numera, vilket inte är helt utan betydelse också i andra vårdsammanhang. Det framgår av följande berättelse.

Det var en gång två gamla makar som hade levt lyckliga tillsammans i över fyrtio år. Då blev hustrun svårt sjuk och långsamt sämre. Hennes hjärna hade drabbats av en förtvining, som vetenskapen inte rädde på. Den fortsatte obönhörligt. Mannen försökte i det längsta sköta sin hustru hemma, men hon blev allt sämre och till slut förlamad. Då insjuknade han själv i ledbesvär, framför allt i armar och händer och tvingades ge upp sin hemsjukvård. Han förmådde inte ens klara sina egna dagliga bestyr och blev

själv invalidiserad. Hustrun dog på sjukhus ungefär samtidigt med att han blev så dålig i lederna att han inte kunde äta själv längre utan fick matas. Han sökte vård förstås. Man undersökte honom från alla tänkbara synpunkter, men fann inga fel. När han sålunda fått besked om att han blivit gravt handikappad utan påvisbar orsak, greps han av svår vrede. "Skicka en gubbe upp till månen och byta ut förstörda hjärtan — det kan dom. Men dom kan inte bota min ledgångsreumatism, idioterna!" Så förklarade han sin oerhörda bitterhet för mig. Men det fanns inget som jag kunde bidra med. Han bodde långt från oss och meddelade sina funderingar per brev. Jag visste inte hur jag skulle svara. Försökte trösta, naturligtvis, men vad hjälper medlidande på avstånd?

Han botade sig själv som genom ett under. Han hade märkt att han blev bättre av att åka spårvagn. Om han satt nära motorerna en stund, blev händerna mjukare och kunde nästan knytas. Verkan kunde märkas i nästan ett dygn. Han förstod att magnetfälten i de stora och kraftiga motorerna hade med detta att göra. De tekniska kunskaperna hade han och snart fanns det under hans säng och kring hans arbetsbord stora elektromagneter, som kostade en del i anskaffning och ännu mer i drift, men det lönade sig, ty på några månader blev han helt bra om han "badade" i sitt magnetarium regelbundet. Han skrev och berättade om detta och ville starta en firma som tillverkade S-märkta magnetapparater för hemmabruk. Jag hörde inte av honom på några år.

Så träffades vi av en händelse. Han verkade förlägen. Hans händer fungerade normalt. Vi åt lunch tillsammans. Till slut bröt jag tystnaden och gratulerade honom till hans goda hälsa. Han avbröt mig och såg litet plågad ut. Sen berättade han sin egen version av livets irrationalitet och den stora bluffen — den om orsak och verkan och hur det gick till när han genomskådade den på egen hand.

"Du förstår, det var så här. Hon blev bara sämre och sämre. Det knäckte mig. Man kan säga att hon gled mig ur händerna mer och mer för varje dag. Till slut kunde man inte nå henne. Vi fick ingen kontakt alls. Hon kunde inte röra sig längre och trots allt jag försökte började det komma en tendens till liggsår. Ibland försov jag mig och hon blev inte vänd och behandlad på natten. På morgonen var skinnet ännu rödare och tunnare. Allt var mitt fel tyckte jag. Då plötsligt fick jag svårt att raka mig och kunde knappt hålla i en kaffekopp. En läkare som jag kände flyktigt trodde att det kunde vara ledgångsreumatism. Jag sökte på sjukhuset för detta och det var lång väntetid. Men jag hade bråttom, ty hon blev ju allt sämre och jag också. Till slut blev hon så sjuk att jag inte kunde klara det längre. Hon togs in och dog nästan genast

i lunginflammation. Mig kunde dom inte hitta något fel på. Jag hatade hela det patask som du själv tillhör — läkarna. Sen kom jag på det här med magneterna och botade mig själv.

Men tiden har gått, och jag vet nu att det aldrig går till på detta sätt. Jag har fått lära mig. Mina händer tålde inte att hon gled ur mitt grepp, och så förlorade jag greppet. Inte var det något fel på mina leder, men på mitt och våra stackars liv var det verkligen fel. Hon reste ju inte ifrån mig som det brukar vara — ett avsked och sedan är man borta. Hon krossades inför mina ögon och det tog ju flera år — långsamma, ohyggliga år utan en strimma av hopp. Jag erkände aldrig för mig själv att min börda var övermäktig, och att den helt enkelt inte kunde bäras mer. Men mina händer visste. Händerna sa upp sig när jag själv inte förmådde mer. Inte var det reumatism och inte hade magneterna någon betydelse. Fortfarande tycker jag att läkarna uppträder som idioter. För mig var det ju första gången som livet var så hårt mot mig och min kära, att jag också blev sjuk. Jag kunde ju inte veta att man kunde reagera så. Men har inte läkarna fått lära sig det? Borde de inte ha insett hur jag hade det? Jag berättade ju allt. Och de måste ju ha sett liknande många gånger under sitt yrkesliv. Nu menade dom att jag var tokig. Jag menar att dom är tokiga. Det är ju frågan om hela livet. Alltihop — kärleken, döden, misslyckandet. Det är de starkaste krafter som finns. Visst kan dom krossa en människa. Vet ni inte det ni läkare?"

Jag fick svara som jag började detta kapitel. Vi lär oss att allt som händer har en enkel orsak och en naturlig förklaring. Trots att det nästan aldrig stämmer håller vi fast vid den tron. Annars skulle världen gunga för oss och vi skulle också tappa greppet. Men så enkelt är det aldrig. Vi kommer inte ens åt att nudda vid problemen, så länge vi betraktar människor som vore de en trasig brödrost. Men om en som du, käre och gode vän, har gjort den upptäckten ur ditt förintande underläge, så finns det hopp för oss också.

Femårsberättelse för Vetenskap och Folkbildning

Föreningen vetenskap och folkbildning bildades den 4 december 1982. Med anledning av femårsjubiléet har styrelsen valt att i stället för årsberättelse göra en berättelse om föreningens fem första verksamhetsår.

Hur föreningen bildades

Efter en del telefonkontakter under våren 1982 bildades den 11 maj en organisationskommitté för en förening för vetenskap och folkbildning. Medlemmar var Berndt Brehmer, Bengt Göransson, Sven Ove Hansson, Arne Helldén, Ulf Ivarsson, Hans Lindquist, Gerdt Sundström, Svante Svensson, Per Thiman och Nils Trowald. Kommittén skickade ut ett uppdrag som publicerades i ett flertal tidningar. (Det återfinns som bilaga 1.)

Vid sitt andra och sista sammanträde den 19 oktober konstaterade kommittén att intresseanmälningarna var tillräckliga, och kallade till ett konstituerande möte den 4 december i ABF-huset i Stockholm. Vid det konstituerande mötet talade Arne Helldén under rubriken "Upplysning och folkbildning i ett historiskt perspektiv".

Stadgar

De stadgar som antogs av det konstituerande mötet gäller ännu i oförändrat skick. (De återfinns som bilaga 2.)

Ett stadgetolkningsbeslut har fattats av ett medlemsmöte, nämligen årsmötet 1986. Styrelsen hade framfört önskemål om ett beslut som skulle göra det möjligt att sköta invalsärenden snabbare. Årsmötet förde följande stadgetolk-

ning till protokollet: "Styrelsen kan inom sig utse ett arbetsutskott eller på annat sätt delegera vissa ärenden." Därefter har styrelsen inom sig utsett tre personer som två i förening kan invälja nya medlemmar mellan styrelsemötena.

Medlemsutvecklingen

Följande tabell visar medlems-talen vid årsskiptena:

1 jan 1984	ca 100.
1 jan 1985	119
1 jan 1986	187
1 jan 1987	260
1 jan 1988	244

Till grund för den positiva medlemsutvecklingen ligger ett arbete för att göra föreningen känd, ett arbete som många medlemmar har deltagit i. Till flera nummer av Folkvett har bifogats värvningslappar, och styrelsen har ofta uppmanat medlemmarna att skaffa fler medlemmar till föreningen. Styrelsemedlemmar och andra föreningsmedlemmar har också nämnt föreningen och angett dess adress i artiklar i olika tidningar och tidskrifter. Under 1987 skickade vi ut ett nummer av Folkvett till alla prenumeranter på Skeptical Inquirer i Sverige, Danmark, Norge och Finland som inte redan var medlemmar eller prenumeranter. Ett flertal av dem har därefter blivit medlemmar i föreningen.

Under 1987 strök styrelsen 24 medlemmar ur listan på grund av obetalda medlemsavgifter. Några sådana strykningar hade inte gjorts tidigare. Endast en handfull per-

soner har genom åren anmält utträde ur föreningen. Vi har alltså mycket trogna medlemmar, de allra flesta som blivit medlemmar stannar i föreningen och betalar sin medlemsavgift.

Styrelserna

Styrelsens sammansättning under de första fem verksamhetsåren har varit som följer:

1982-1983:

Berndt Brehmer (vice ordf)
Lena Carlsson (sekr)
Sverker Gustavsson (kassör)
Sven Ove Hansson (ordf)
Arne Helldén (suppl)
Ulf Ivarsson (suppl)
Lennart Melin (suppl)
Nils Trowald (suppl)
Gudrun Westerfors

1984:

Berndt Brehmer (kassör, vice ordf)
Lena Carlsson (redaktör)
Gunnar Englund (sekr)
Sven Ove Hansson (ordf)
Arne Helldén (suppl)
Svante Janson (ansv. för medlemsvärvning)
Hans Lindquist (suppl)
Gunnar Steineck (suppl, ansv för kvacksalverifrågor)
Nils Trowald (suppl)

1985:

Berndt Brehmer (suppl)
Lena Carlsson (vice ordf, redaktör)
Gunnar Englund (suppl, vice sekr)
Sten Ewerth (suppl)
Sven Ove Hansson (ordf)
Svante Jansson (sekr)
Martin Koff (suppl)
Gunnar Steineck
Jonas Söderström (kassör)

1986:

Margareta Blomberg (suppl, sekr)
Berndt Brehmer (suppl)
Sven Ove Hansson (ordf)
Per-Olof Hulth (kassör)
Svante Janson (vice ordf)

Martin Koff (suppl)
Gunnar Steineck
Jonas Söderström (redaktör)

1987:

Berndt Brehmer (suppl)
Sven Ove Hansson (ordf)
Per-Olof Hulth (suppl)
Svante Janson (vice ordf, sekr)
Kerstin Jon-And (kassör)
Martin Koff (suppl)
Anders Lange (suppl)
Pertti Poutiainen (suppl, redaktör)
Gunnar Steineck (ansvarig för kvacksalverifrågor)
Jonas Söderström (redaktör)

Möten

Enligt stadgarna ska föreningen varje år hålla minst två medlemsmöten, ett om våren och ett om hösten. Varje år har det blivit fler än två möten. Hittills har föreningen arrangerat 20 möten, samtliga utom ett (6/6 1986) i Stockholm.

1982:

Den 4 december 1982 hölls det konstituerande mötet i ABF-huset i Stockholm. Arne Helldén talade under rubriken "Upplýsing och folkbildning i ett historiskt perspektiv".

1983:

Den 26 april 1983 talade vi om pseudovetenskapens intrång på universiteten. Diskussionen började med tre korta inledningar. Berndt Brehmer talade om astrologiuppsatsen i Lund, Lena Carlsson om Jens Tellefsens experiment i psykokinesi och Hans Wicksell om en schaubergiansk uppsats vid KTH. (22 deltagare.)

Den 11 oktober 1983 hade vi ett offentligt möte där Svante Svensson och Tor Ragnar Gerholm talade om kvantfysik och mystik. (Ett 70-tal deltagare.)

Den 29 november 1983 hade vi ett medlemsmöte där Lars Bergström talade om objektivitet i samhällsvetenskaperna.

1984:

Den 4 februari 1984 hade vi Årsmöte. Nils Trowald demonstrerade hur en trollkarl kan Åstadkomma telepati och andra underverk. Berndt Brehmer höll ett föredrag om den mänskliga varseblivningens ofullkomligheter. (Ett 20-tal deltagare.)

Den 4 juni 1984 inledde Tomas Lönngren från Socialstyrelsens läkemedelsavdelning en diskussion om naturmedelsfrågor.

(Den 5 december 1984: Föreningen debatterade med föreningen för psykobiofysik, som hade inbjudit oss. Vi var företrädda av Berndt Brehmer och Sven Ove Hansson.)

Den 6 december 1984 hade vi medlemsmöte. Där talade Benny Kullinger om kreativism.

1985:

Under våren anordnade föreningen en föreläsningsserie i samarbete med ABF i Stockholm. Serien blev en framgång bland annat i så måtto att alla föredragen var väl besökta.

Den 29 januari 1985 talade Sven Ove Hansson om "Att skilja mellan vetenskap och pseudovetenskap".

Den 12 februari 1985 höll Gunnar Steineck föredrag under rubriken "Är den alternativa medicinen något alternativ?" Föreningens Årsmöte hölls i anslutning till detta föredrag.

Den 7 mars 1985 höll Nils Trowald ett kombinerat föredrag och trolleriföreställning, "Att luras."

Den 26 mars 1985 höll Curt Roslund föredraget "Astrologi - vidskepelse eller vetenskap". (83 deltagare.)

Den 9 april 1985 avslutades ABF-serien med en diskussion om vetenskapen i folkbildningen.

Den 28 november 1985 hade vi ett medlemsmöte där Lenart Melin talade om "psykoterapi och vetenskap".

1986:

Den 19 mars 1986 hade vi Årsmöte. Lester Wikström talade om sekter.

Den 26 maj 1986 inledde Ulf Lindström en diskussion om missbruk av den moderna fysiken.

Den 6 juni 1986 talade Persi Diaconis (på engelska) om sammanträffanden. Detta möte ägde rum i Uppsala.

Den 10 november talade Gunnar Eriksson om populärvetenskap.

1987:

Den 5 maj 1987 hade föreningen Årsmöte. Svante Malmgren talade om kvacksalveri.

Den 10 juni 1987 gästades vi av Mark Plummer, kansli-
chef på CSICOP och Wendy Grossman, den drivande kraften i vår nybildade irländska systemorganisation. De visade en videofilm från James Randis senaste avslöjanden av helbrägdagörelse, och berättade om CSICOPs verksamhet.

Den 26 november 1987 höll Hans Isaksson ett föredrag under rubriken "Antroposofi - en kritisk granskning".

Folkvett

Vår förening är en riksorganisation med medlemmar över hela landet. Styrelsen är baserad i Stockholm-Uppsala-regionen, där vi har flest medlemmar. Vi har hittills inte maktat med att ordna möten på andra håll i landet. Bl a av denna anledning bedömde vi det redan från början mycket angeläget att ha något form av medlemsblad, som om möjligt skulle omvandlas till en

tidning som även kunde spridas i en vidare krets.

Under 1983 utkom 6 nummer av föreningens medlemsblad. Med början av årgång 1984 bytte tidningen namn till Folkvett. Den ska utkomma med 4 nummer per år. Namnet är vederbörligen inregistrerat hos Patent- och registreringsverket. Samtidigt som tidningen bytte namn införde vi en möjlighet att prenumerera på den. Sedan tidningen bytte namn inleds också varje nummer med en ledare.

Innehållet av de hittills utkomna numren framgår av bilaga 4. På grund av eftersläpningen drog vi in på nummeringen så att det av årgång 1986 endast utkom dubbelnumret 1-2.

Folkvett nr 3/85, som är ett temanummer om scientologi, utgavs i samarbete med Föreningen Rädde Individen (FRI), som är en organisation för anhängare till sektmedlemmar.

Samtliga nummer av medlemsbladet och Folkvett har varit tryckta i A4-format. T o m nr 1/87 trycktes tidningen på sammanhäftade A4-ark, fr o m nr 2/87 på vikta A3-ark. Den tekniska utformningen har också i övrigt gradvis fräschats upp.

Lena Carlsson var redaktör för medlemsbladet och för Folkvetts båda första årgångar, 1984 och 1985. För 1986 och nr 1/87 var Jonas Söderström redaktör. Fr o m nr 2/87 har tidskriften haft två redaktörer, Pertti Poutiainen och Jonas Söderström.

Lena Carlsson var ansvarig utgivare för Folkvett t o m nr 2/85. Därefter har Sven Ove Hansson varit ansvarig utgivare.

Skrivelser m m

Då föreningen började sin verksamhet bestämde vi oss för att vara mycket restrikti-

va med protestskrivelser och myndighetsanmälningar. Detta beslut grundade sig på vår övertygelse att pseudovetenskap bekämpas bäst i en öppen debatt. I några fall bestämde vi oss dock för att det fanns särskilda skäl, som motiverade att vi - utöver debattinlägg - också inkom med skrivelser till myndigheter m fl.

Under 1983 skickade styrelsen en skrivelse till konsumentverket och socialstyrelsen om scientologernas sk purifikationsprogram, samt en skrivelse till Svenska Filminstitutet och SF om felaktiga sakpåståenden i filmreklam om paranormala fenomen.

Under 1983 skickade vi också skrivelser till rektorerna vid Göteborgs och Stockholms universitet angående pseudovetenskap i Kursverksamhetens program. Bakgrunden till detta är att Kursverksamheterna utnyttjar universitetet i sin reklam och ger ett intryck av att deras kurser bygger på aktuell kunskap inom universitetet. Därför är det särskilt allvarligt om just Kursverksamheten predikar pseudovetenskap, vilket skett i betydande omfattning på ett flertal högskoleorter. Vår kritik har följts upp bl a med informella kontakter och skrivelser från enskilda föreningsmedlemmar. Från flera håll fick vi svar som visar att man förstått kritiken, och kursutbudet förbättrades. Fortfarande förekommer dock övertramp.

I många fall då protestskrivelser skulle vara motiverade har föreningen valt att i stället verka på andra vägar. Ett exempel kan nämnas på detta.

De svenska bibliotekens klassificeringssystem har nyligen reviderats. Remissförslaget innehöll flera försämringar, bl a skulle astrologiböckerna flyttas från "lek

och spel" till "psykologi". Föreningen tog upp denna fråga via flera olika kanaler. Ett konkret motförslag lades fram i en debattartikel i Biblioteksbladet (nr 3 1984), och föreningsmedlemmar som deltog i remissarbetet tog upp frågorna där. Resultatet blev att det nya klassificeringssystem som trädde i kraft 1985 ger biblioteken goda möjligheter att skilja pseudovetenskap från egentliga faktaböcker.

Årets folkbildare och Årets förvillare

James Randi, trollkarl och en av de ledande inom CSICOP har länge delat ut en årlig "bent spoon award" (böjda skeden-utmärkelse) till personer som bidragit till att sprida förvirring om paranormala fenomen. Denna utmärkelse har fått god uppmärksamhet i amerikansk press.

Möjligheten att dela ut någon form av utmärkelse har diskuterats ganska länge i föreningen. Det stod redan från början klart att vi inte skulle dela ut enbart en negativ utmärkelse. Minst lika viktigt är att uppmuntra dem som gör en god insats.

Dessa diskussioner ledde till att styrelsen inför årsmötet den 5 maj 1987 redovisade ett förslag om att inrätta två årliga utmärkelser, en positiv och en negativ. Mötet var positivt till förslaget, och styrelsen fick i uppdrag att arbeta vidare med det.

Till mötet den 26 november 1987 hade styrelsen utarbetat en text som angav reglerna för utmärkelserna. Efter smärre justeringar antogs den av mötet. (Se bilaga 3.) Enligt detta beslut ska styrelsen, på grundval av medlemmarnas nomineringar, vid årsskiftet utnämna dels "Årets folkbildare", dels "Årets förvillare". Utnämningarna ska motiveras

skriftligt.

Styrelsen utnämnde Hans Rehnvall till Årets folkbildare 1987 och Dag Stålsjö till Årets förvillare 1987. Ett pressmeddelande om utnämningarna postades den 30 december, och fick god publicitet.

Motiveringarna var som följer:

"Hans Rehnvall utnämns till Årets folkbildare 1987 för sina populärvetenskapliga TV-program. Bl a har han på ett imponerande sätt belyst komplicerade vetenskapliga frågor i korta nyhetsinslag. Hans program visar att en lättillgänglig framställning kan förenas med saklighet och ett kritiskt förhållningssätt."

"Dag Stålsjö utnämns till Årets förvillare 1987 för sina TV-program om bl a evighetsmaskiner, slagruator och fornsvensk historia. Hans okritiska framställningssätt bidrar till att underbygga auktoritetstro och skapa felaktiga föreställningar om vad vetenskapligt arbete innebär."

Föreningen i massmedia

Ett av föreningens viktigaste syften är att uppmuntra medlemmar och likasinnade att skriva debattartiklar och på andra sätt framträda i den offentliga debatten till den vetenskapliga kunskapsvägens försvar. Detta syfte har i stor utsträckning lyckats, så tillvida att antalet debattinlägg av detta slag verkar att ha ökat sedan föreningen bildades.

Ett annat viktigt syfte har varit att journalister ska ha någonstans att vända sig för att få kritiska kommentarer. Vi har också ofta blivit kontaktade av journalister i detta syfte. Ibland

har det lett till att någon föreningsmedlems kommentarer blivit publicerade. Ibland har det lett till att ingenting blivit skrivet, vilket i dessa fall inte varit någon större förlust.

Föreningen har flera gånger varit omnämnd och företrädd i radio och TV. Det bör också nämnas att Dagens Nyheter våren 1985 hade en lång artikelserie på Insidan, som utgick från vår förening. Flera av artiklarna bestod av intervjuer med medlemmar i föreningen. Serien hette "Folkvett".

Under 1987 har vi börjat sända gratisexemplar av Folkvett till några svenska tidningar och radio-TV. Vi har också under 1987 försett CSICOP med en lista över svenska media som kommer att få CSICOPs pressmeddelanden.

Internationella kontakter

Då föreningen bildats skickade styrelsen ett cirkulärbrev till utländska organisationer som arbetar med samma syften som vi. Föreningens verksamhet och erfarenheter har också vid tre tillfällen presenterats i Skeptical Inquirer (CSICOPs tidskrift och den ledande internationella tidskriften om pseudovetenskap.) Vi har genom åren haft en ganska omfattande enskild skriftväxling med utländska systerorganisationer, särskilt CSICOP i USA och NIVFO i Norge.

Föreningen var genom sin ordförande representerad vid CSICOPs möte i juni 1985 i London. När Persi Diaconis, medlem i CSICOPs styrelse, besökte Sverige i andra angelägenheter i juni 1986, talade han också på ett medlemsmöte i vår förening.

Sommaren 1987 gjorde Mark Plummer, CSICOPs kanslichef, en rundresa i Europa tillsam-

mans med Wendy Grossman. Syftet var bl a att förbättra kontaktnätet mellan de europeiska skeptikerorganisationerna. Plummer och Grossman talade på ett medlemsmöte den 10 juni. Dessutom medverkade de på ett styrelsemöte den 9 juni. Vid detta möte deltog även Nils Mustelin från vår nybildade finländska skeptikerorganisation Skepsis.

Vetenskap och folkbildning har fungerat som en första utgångspunkt för bildandet av den finländska organisationen. Några av initiativtagarna har länge varit medlemmar i vår förening.

Bildandet av den finländska föreningen är en viktig händelse. Eftersom en förening redan finns i Norge (NIVFO) har alltså tre av de nordiska länderna nu organisationer som sysslar med kritisk granskning av pseudovetenskap. Vi har tillskrivit alla danska prenumeranter på Skeptical Inquirer för att utröna om vi på något sätt kan hjälpa till med bildandet av en förening i Danmark, men hittills har detta varit utan resultat. Liknande kontakter på Island har inte heller gett resultat.

Skeptikerorganisationer har växt fram i åtskilliga europeiska länder under de senaste åren. Vår förening hör i kraft av sitt medlemstal till de större.

Ekonomi

Föreningen har inga andra inkomster än medlemsavgifter och prenumerationsavgifter.

Medlemsavgiften har hela tiden varit 75 kronor per år, och prenumerationsavgiften 50 kronor.

Följande tabell visar kassabehållningen vid de bokslut som gjorts varje vår inför årsmötet:

1984	3 100 kr
1985	8 800 kr
1986	16 800 kr
1987	23 300 kr
1988	19 000 kr (prognos)

Den största utgiftsposten för föreningen är Folkvett, som kostar ca 4 000 - 5 000 kr per nummer att producera och skicka ut. Vid höstmötet 1987, då medlemsavgiften fastställdes till 75 kronor även för 1988, aviserade styrelsen att de stigande kostnaderna för Folkvett kan göra det nödvändigt att höja medlemsavgiften för nästkommande år.

Medlemsregister m. m.

Invalsärenden, inkrävning av medlemsavgifter m m är betungande i föreningar som vår, där allt arbete utförs på frivillig bas. För att förenkla och försnabba rutinerna fördes medlemsregistret under våren 1986 in hos ett serviceföretag för föreningar (Progek, Göteborg). Genom denna förändring får vi snabbare och säkrare rutiner för medlemsadministration och för utskick av tidningar m m. Avtalet inne bär också en ekonomisk förbättring för föreningen eftersom vi får bättre ordning på inkrävningen av medlemsavgifter.

Avtalet har också medfört att vi nu mycket enkelt kan få fram en aktuell medlemsförteckning. Som en följd av detta sändes i början av hösten 1986 en medlemslista ut till alla medlemmar. Medlemslistan ordnades geografiskt (efter postnummer). I det medföljande brevet uppmanades alla att ta kontakt med andra medlemmar på sin ort och att ta initiativ till olika lokala aktiviteter.

Fem års erfarenheter

Att starta en ny förening är alltid ett vågspel. I största synnerhet gäller detta för en förening av, för sitt land, helt ny typ. De erfarenheter vi gjort visar att de grundtankar som låg bakom organisationskommitténs arbete hösten 1982 var riktiga. Det behövs en förening som försvarar den vetenskapliga kunskapsvägen, och Vetenskap och folkbildning har gjort en hel del nytta under sina fem första år.

I den första styrelsens verksamhetsberättelse stod det:

"Den kanske viktigaste effekten av att vår förening har bildats är att det verkar att numera förekomma fler mot pseudovetenskap kritiska artiklar i svensk press. Medlemskapet i föreningen har stimulerat åtskilliga medlemmar till att skriva."

Detta stämmer fortfarande. Det viktiga är inte att försvaret för den vetenskapliga kunskapsvägen sker i föreningens namn, utan att det sker. Vi vill stimulera till arbete i denna anda både individuellt i form av t ex debattlägg och i andra organisationer, t ex folkbildningsorganisationer.

Styrelsen vill framhålla två verksamhetsområden som är viktiga inför framtiden. Det ena är att värva fler medlemmar och prenumeranter och att förtäta kontaktnätet mellan medlemmarna. Detta är en uppgift för alla föreningens med-

lemmar. Det vore värdefullt om någon form av organiserad aktivitet kunde komma igång även utanför Stockholm-Uppsala-regionen.

Den andra huvuduppgiften är att utveckla vår tidskrift Folkvett, innehållsligt, tekniskt och kanske framförallt i fråga om spridningen. Även här behövs det idéer och arbetsinsatser från många föreningsmedlemmar.

Av de olika ämnesområden som bör bevakas vill styrelsen särskilt nämna kvacksalveriet. Lagstiftningen är under utredning. Stämningssläget i de politiska partierna tyder på en klar risk för en s k liberalisering till förmån för dem som utbjuder verkningslösa och obevisade behandlingsmetoder, men i de allra flesta fall till nackdel för dem som anlitar dessa behandlingsmetoder. Det behövs information och opinionsbildning för en kritisk granskning av behandlingsmetoder innan de tas i bruk. Här har vår förening en viktig uppgift.

Bilaga 1:

Upprop för föreningens bildande

Detta är det upprop som sändes ut hösten 1982 och som resulterade i att Vetenskap och Folkbildning bildades.

"Upprop

Upplysningsfilosofernas och de stora folkbildarnas verk är inte slutfört. Tvärtom finns det starka tendenser i samhället till vetenskapsfiendlighet. Pseudovetenskapliga och mysticistiska riktningar verkar på en del håll att bemötas med ökad respekt.

Det finns de som anser att man inte ska göra något åt detta eftersom det är ofarligt. Vi delar inte denna uppfattning. Pseudovetenskapen är farlig när den lockar människor till kvacksalveri i stället för sakkunnig vård.

Mysticismen är farlig när den utnyttjar människors svaghet till att dra in dem i ett auktoritetsbundet beroendeförhållande. Misstron mot vetenskap och förnufts-skäl är på sikt en fara för det demokratiska förhållningssättet, som bl a bygger på respekt för det mänskliga förnuftet.

Det finns de som ändå anser det lönlöst att bekämpa irrationalismen, eftersom förnuftsargument inte förefaller ha någon verkan. Vi delar inte denna bedömning. Vi tror att människors motståndskraft mot irrationalism kan ökas genom kunskap om vetenskapens metoder och resultat.

Organisationer som bekämpar irrationalism finns bl a i USA och Australien. Vi anser att det även i Sverige finns behov av ett kontaktnät för detta arbete.

En sådan organisation bör byggas upp av människor som har den politiska demokratin, folkbildningsidealet och försvaret för den vetenskapliga kunskapsvägen som gemensam grund.

Vi vänder oss med detta upprop till likasinnade som vill vara med om att bilda en sådan organisation. Upplysningstraditionen måste föras vidare!

Organisationskommittén för en förening för vetenskap och folkbildning.

Berndt Brehmer, Bengt Göransson, Sven Ove Hansson, Arne Helldén, Ulf Ivarsson, Hans Lindquist, Gerdt Sundström, Svante Svensson, Per Thiman, Nils Trowald.

Bilaga 2:

Föreningsstadgar

Detta är de stadgar som antogs av det konstituerande mötet, och som fortfarande gäller i oförändrat skick.

1§ Föreningen Vetenskap och Folkbildning har till uppgift att främja folkbildning om vetenskapens metoder och resultat. Särskilt tar föreningen som sin uppgift att i en fri opinionsbildning bekämpa de felaktiga föreställningar som förekommer i frågor som kan avgöras vetenskapligt. En viktig del av den vetenskapliga folkbildningen är att klargöra vilka frågor som kan respektive inte kan avgöras med vetenskapliga medel.

Föreningen ansluter sig till den politiska demokratiens principer. Föreningen är partipolitiskt neutral och neutral i religiösa trosfrågor.

2§ Medlemskap kan av styrelsen eller årsmötet beviljas den som stöder föreningens syfte enligt 1§.

3§ Medlemsavgift för kommande kalenderår fastställs av föreningens höstmöte.

Vid inträde under andra halvåret kan styrelsen medge sänkt avgift.

Medlem som trots skriftlig påminnelse resterar med avgift under längre tid än sex månader kan uteslutas genom styrelsebeslut. Vid återinträde ska de avgifter erläggas som resterade vid uteslutningen.

4§ Föreningens medlemsmöte är dess högsta beslutande organ.

Föreningen ska årligen hålla ett årsmöte under tiden

februari-april samt ett höstmöte under tiden oktober-december.

Styrelsen kallar till medlemsmöten. Om skriftlig begäran inkommer till styrelsen från minst en tredjedel av medlemmarna ska styrelsen utlysa medlemsmöte till en tidpunkt högst sex veckor efter det begäran inkommit.

Kallelse till årsmöte ska utsändas senast sex veckor före mötesdagen. Motion till årsmötet ska vara styrelsen tillhanda senast fyra veckor före mötesdagen, och liksom övriga årsmöteshandlingar utsändas minst två veckor före mötesdagen.

Kallelse till övrigt medlemsmöte ska utsändas minst två veckor före mötesdagen.

5§ Vid årsmötet ska, utom övriga ärenden, behandlas:

1. Styrelsens och revisorernas berättelser för föregående år.
2. Frågan om ansvarsfrihet för styrelsen.
3. Eventuella motioner.
4. Val av styrelseledamöter och suppleanter.
5. Val av revisorer och suppleanter.
6. Val av valberedning, tre ledamöter jämte suppleanter.

Denna fråga kan dock av årsmötet uppskjutas till höstmötet.

6§ Personval sker med slutna sedlar om någon så begär. Godkänd valsedel ska uppta det antal personer som ska väljas. Vid lika röstetal i slutten omröstning avgör lotten.

Övriga omröstningar sker öppet. Vid lika röstetal vid öppen omröstning gäller den

mening som biträds av tjänstgörande ordföranden.

7§ Styrelsen handhar föreningens verksamhet på grundval av dessa stadgar, medlemsmötets beslut och kontakter med medlemmarna. Styrelsen ska bestå av ordförande, kassör och minst tre övriga ledamöter.

Suppleanter inträder i den ordning de blivit valda. Vid lika röstetal avgör lotten.

8§ Minst två revisorer och två suppleanter väljs av årsmötet. Suppleanterna inträder i den ordning de blivit valda. Vid lika röstetal avgör lotten.

Till föreningens årsmöte ska revisorerna avge utlåtande över räkenskaperna och styrelsens verksamhet under föregående år samt tillstyrka eller avstyrka ansvarsfrihet.

9§ Medlem som driver verksamhet som uppenbart skadar föreningen kan uteslutas genom beslut på medlemsmöte med två tredjedels majoritet av avgivna röster. Ett sådant ärende ska utlysas i möteskallelsen.

10§ Dessa stadgar kan ändras genom beslut på medlemsmöte till vilket frågan har utlysts i möteskallelsen.

Bilaga3:

Årets folkbildare - årets förvillare

Följande regler för utmärkelserna "Årets folkbildare" och "Årets förvillare" antogs på ett medlemsmöte den 26/11 1987:

"Föreningen Vetenskap och folkbildning bildades i december 1982 för att "främja folkbildning om vetenskapens metoder och resultat". Föreningen har nu fem års erfarenhet av sådant arbete. Mot den bakgrunden har föreningen beslutat att inrätta två årliga utmärkelser, Årets folkbildare och Årets förvillare.

Till Årets folkbildare kan den utses som i Sverige under året bidragit till det mödosamma och långsiktiga arbetet med att göra vetenskapens metoder och resultat kända för en större allmänhet. Särskild vikt ska fästas vid insatser för att skapa förståelse för vetenskapens begränsningar och för behovet av kritiskt tänkande inom vetenskapen.

Till Årets förvillare kan den utses som i Sverige under året, frivilligt eller av grov oaktsamhet, bidragit till att skapa förvirring och

oklarhet om vetenskapens metoder och resultat. Särskild vikt ska fästas vid insatser för att främja auktoritetstro och en okritisk inställning till sådant som sägs i vetenskapens namn.

I båda fallen får insatser under tidigare år räknas in i meriteringen. Båda utmärkelserna kan delas. De kan utdelas även till juridiska personer.

Medlemmar i föreningen Vetenskap och folkbildning har nomineringsrätt till båda utmärkelserna. Föreningens styrelse beslutar om utmärkelserna, som ska utdelas kring årsskiftet. Styrelsen ska skriftligen motivera sitt beslut. Styrelsen kan avstå från att dela ut någon eller båda av utmärkelserna ett visst år.

Utmärkelserna är inte förbundna med några andra materiella fördelar än att både Årets folkbildare och Årets förvillare får en gratis prenumeration på föreningens tidskrift Folkvett."

Artikelregister för Folkvett 1983 - 1987

Här följer en sammanställning av innehållet i Folkvett och i dess föregångare, medlemsbladet.

För artiklar och ledare är rubrikerna angivna. Om rubriken inte avslöjar ämnet, anges ämnet inom parentes. Artikelförfattarens namn anges också inom parentes.

För recensioner anges författarnamn och bokens namn, följt av recensentens namn inom parentes.

För notiser har en annan princip tillämpats än för artiklar. I regel anges inte notisers rubrik, utan i stället en kort beskrivning av deras innehåll. (Orsaken är att notisers rubriker ofta inte varit särskilt upplysande.) För notiser är författarens namn inte utsatt.

Under föreningsnytt är bara större föreningsmeddelanden, t ex årsberättelser, medtagna.

1983

Medlemsblad nr 1/83 (8 sidor)

Artikel:

Vetenskap och folkbildning i andra länder (Sven Ove Hansson).

Notiser:

Referat av aktuell debatt, bl a debatterna i SACO/SR-tidningen och Aftonbladet om pseudovetenskap.

Anmälningar av böckerna

Martin Gardner, "Good, Bad and Bogus" samt John Fisher "Body Magic".

Föreningsnytt:

Medlemsförteckning m m.

Medlemsblad nr 2/83 (7 sidor)

Artikel:

Lyckad kamp mot pseudovetenskap. (Om avslöjandet av en pseudovetenskaplig rapport om astrologi från Lund universitet, samt om en vetenskaplig astrologiundersökning vid Chalmers. Lena Carlsson)

Notiser:

Flera notiser om astrologi. Regndans i Australien.

Geschäft med "telegram till himlen" genom döende.

Föreningens skrivelse till SF om ovederhäftiga påståenden om poltergeist i Filmtidningen.

Kursverksamhetens i Stockholm pseudovetenskapliga kurser.

Medlemsblad nr 3/83 (18 sidor)

Artikel:

Naturmedel. (Ulf Ivarsson)

Recensioner:

Lester Wikström, "Nya religioner mitt ibland oss". (Sven Ove Hansson)

Johannes Aagard, "Guruismens väsen - og dens verdensmission". (Sven Ove Hansson)

Notiser:

Medlemsmötet 26/4.

Föreningens kontakter med NIVFO i Norge och den danska tidskriften Skeptica.

Scientologerna dömda för purifikationsprogrammet.

Kursverksamhetens i Stockholm svar på föreningens skrivelse om dess pseudovetenskapliga kurser.

Pressdebatten om pseudovetenskap i Aftonbladet och SACO/SR-tidningen.

Socialstyrelsens ställningstagande till natur-

medlet Iscador.
Radionämnden fällde TV-serien
"Svearikets vagga".
Kritik i DN 21/6 av Fritiof
Capras bok "The Turning
Point".
Astrologiundersökning vid
Chalmers.
Den indiske självutnämnde
guden Sai Baba.
Referat ur senaste Skeptical
Inquirer, bl a om James
Randis sk projekt alfa, som
avslöjade ett parapsykolo-
giskt laboratorium.

Medlemsblad nr 4/83 (8 sidor)

Artiklar:

Ny mystik. (Om hermeneutik,
Arne Helldén)

Notiser:

Fysik och mystik.
Mystiska upplevelser.
Ormgift i salva.
Tidningen MÅ bra.
Programserie i TV om astro-
logi.
Debatt om genforskning.
Magnetterapi.
Kritik mot böcker av Gott-
fried Grafström och Kaj
Håkanson.

Medlemsblad nr 5/83 (8 sidor)

Artiklar:

Kritik av astrologin.
(Staffan Söderhjelm)
Slagrutor - Lundarapporten
ger inget besked. (Sven Ove
Hansson)
Notiser:
Medlemsmötet 11/10 om kvant-
fysik och mystik.
Kritiska tidningsartiklar om
parapsykologi.
Patient i Danmark skadad av
Iscador-behandling.
Indisk skeptikergrupp.
Astrologidebatt i radio.
Nymysticism och kärnvapen-
krig. (Om Edgar Mitchell)

Medlemsblad nr 6/83 (13
sidor)

Artikel:

Parapsykologi - finns tanke-
läsning och fjärrskådande?
(Sven Ove Hansson)

Notiser:

Brevsvar till föreningen från
Kursverksamheten och Svensk
Filmindustri.
Referat av tidningsartiklar
om liv efter döden samt om
innehållsdeklaration på häl-
sokostartiklar.
Slagrutor.
Artiklar om pseudovetenskap i
finska tidningar av Nils
Edelman.
Debatt om alternativ medicin
i Motpol.
Föreningsnytt:
Verksamhetsberättelse för
1982-1983.
Medlemsförteckning.

1984

Folkvett 1/84 (12 sidor)

Ledare:

Universitet stöder pseudo-
vetenskap. (Kursverksamheten
i Stockholm)

Artikel:

Bekämpa kvacksalveriet.
(Gunnar Steineck)

Recension:

Sven Ove Hansson, "Vetenskap
och ovetenskap". (Svante
Svensson)

Notiser:

Scientologi.
Pseudovetenskap vid Kurs-
verksamheten i Göteborg och
Luleå.
Pressdebatt om fysik och
mystik.
Avslöjanden om hälsokost- och
naturmedelsbranschen.
Ett flertal notiser om astro-
logi.
Föreningsnytt:
Årsmötesprotokoll

Folkvett 2/84 (14 sidor)Ledare:

Får vi astrologie doktorer?

Artiklar:

Våra 'historiska rötter'. (Om sällskapet Pro Sensu Communi som bildades 1787, Arne Helldén)

Narconon. (Scientologernas narkomanvård, Leif Holgersson)

Biblioteken och pseudovetenskapen. (Sven Ove Hansson)

Recensioner:

James Randi, "Flim-Flam". (Svante Janson)

Walter Hain, "Irrwege der Geschichte". (Sven Ove Hansson)

Notiser:

Möten i Luleå om pseudovetenskap.

Bhagwan Rajneesh, indisk guru.

New Age jämfört med MRA.

Arthur Koestlers donation till professur i parapsykologi.

Topper Martin uttalar sig om Uri Geller.

Magnetterapi.

Transcendental meditation.

Folkvett nr 3/84 (18 sidor)Ledare:

Viktig framgång. (Minskad förekomst av pseudovetenskap vid universitetens kursverksamheter)

Artiklar:

Undersökning med slagsida. (Leif Enghs undersökning om slagrutor, Nils Edelman)

Vad är UFO och varför är ET liten och grön? (Sven Ove Hansson)

Notiser:

Transcendental meditation och levitation.

Sexuell ockultism.

Kritiska artiklar om astrologi.

TV-programmet "Mitt i strömmen" om ockultism.

Radioprogram om astrologi.

Fysik och mystik.

Kritiska artiklar om parapsykologi och väderspåmän.

Utvecklingslära och istid.

Väntrumslitteratur.

Moon-sekten i Uruguay.

Scientologi.

Kritiska artiklar i Sökaren.

Prenumerera på Skeptical Inquirer!.

Folkvett nr 4/84 (22 sidor)Ledare:

Sjukvården och kvacksalveriet.

Artiklar:

Medlemsmöte om kreationismen.

(Långt referat av Benny Kullingers föredrag 6/12 1984, Gunnar Englund)

Norrskan. (Lena Carlsson)

Miljöförbundet och ockultismen. (Benny Kullinger)

Recensioner:

Skeptikerns bokhylla: UFO.

(Samlingsrecension av kritiska böcker om UFO, Sven Ove Hansson)

Michael Nordberg, "Den dynamiska medeltiden". (Benny Kullinger)

Notiser:

Magnetterapi inför domstol.

Avslöjande radioprogram om Bhagwan Rajneesh.

Okritiskt om scientologi i Norrskensflamman.

Okritiskt om grafologi i SAF-tidningen.

UFO-intresset minskar i USA.

Slagrutor.

Kvacksalveri genom "håranalys".

Björn Gillberg och kds försvarar THX.

Finländska debattartiklar om pseudovetenskap samt om Kuhns paradigmteori.

Föreningsnytt:

Verksamhetsberättelse 1984

1985

Folkvett nr 1/85 (22 sidor)

Ledare:

Om religion och pseudovetenskap.

Artiklar:

Kreationismen - en historisk bakgrund. (Ola Inghe. En rättelse av ett tryckfel i denna artikel finns i nr 2/85.)

Kunskapens skönhet. (Nils Edelman)

Recension:

Skeptikerns bokhylla.

(Samlingsrecension av kritiska böcker om UFO, von Däniken, Velikovsky, Bermudatriangeln och perpetuum mobile, Sven Ove Hansson)

Notiser:

Reagan om evolutionen.

Fundamentalister ifrågasätter: Går jorden verkligen runt solen?

Debatt om tro och vetande.

Rasbiologi.

Björn Gillberg förordar naturmedel.

Medborgarskolan ger astrologikurser.

Scientologerna i München drabbade av näringsförbud.

EAP.

Henry Kjellson och forntida teknik.

UFO-bluff i Norge.

UFO i Sverige.

Mystikern GI Gurdjieff om varför meditationkurser är dyra.

Pyramidenergi.

Folkvett nr 2/85 (20 sidor)

Ledare:

Om döden.

Artiklar:

Psykiska gränstillstånd. (Nära-döden-upplevelser, Lena Carlsson)

Det egendomliga fallet Elisabeth Kübler-Ross. (Ett fall av modern spiritism, Sven Ove Hansson)

Recension:

Skeptikerns bokhylla.

(Samlingsrecension av kritiska böcker om spiritism och utanför-kroppen-upplevelser, Sven Ove Hansson)

Notiser:

Folkvett-serie i Dagens Nyheter.

Friedrich Jürgensons radioinspelningar av dödas röster.

Spöken i Borgvattnet och Hjortsberga.

Påståenden om djurs paranormala förmåga och deras liv efter döden.

Beteenden hos djur som påminner om religiösa riter. Hallucinationens matematik.

Föreningsnytt:

Berättelse från CSICOP-konferensen i London.

Folkvett nr 3/85 (26 sidor)

Ledare:

Scientologi.

Artiklar:

Föreningen Rädde Individen. (presentation)

Från science fiction till scientologi. (Harriet Svenhard)

Scientologin som pseudovetenskap. (Sven Ove Hansson)

Skydd mot strålning. (Scientologernas purifikationsprogram, Harriet Svenhard)

Dianetik i sjukvården. (Harriet Svenhard)

Big Bang. (Peter Sörensen. Se även Folkvett nr 4/85)

Narconon. (Peter Sörensen)

Notiser:

Scientologernas underorganisationer.

Strålskyddsinstitutets skriftväxling med scientologerna.

Folkvett nr 4/85 (16 sidor)

Ledare:

Pseudovetenskap på bibliotek.

Artiklar:

Psykoanalysens biologiska rötter. (Sven Ove Hansson)

Patienters rättsskydd försämraras. (Lagen om naturmedel för injektion, Gunnar Steineck)

Debunking av astrologin. (Andrew Fraknoi)

UFO får förklaring. (Jonas Söderström)

Big Bang: Vetenskap! (Anders Karlhede)

Recension:

Steven Rose, Leon J Kamin och R C Lewontin, "Not In Our Genes". (Sven Ove Hansson)

Notiser:

CSICOP startar kampanj mot astrologi.

Stigmatisering.

Sovjetiska ubåtar påstås söka Atlantis.

Föreningsnytt:

Verksamhetsberättelse 1985.

1986

Folkvett nr 1-2/86 (32 sidor)

Ledare:

Rösta efter stjärntecken - eller örsnibbar? (Horoskop m m i politiken och i anställningsintervjuer.)

Artiklar:

Persi Diaconis om sammanträffanden. (Jonas Söderström).

Fallet BD. (Om en tankeläsare, Jonas Söderström)

Lester Wikström om sekter. (Sven Ove Hansson. Rättelse av tryckfel i nr 1/87.)

Hansson är ovetenskaplig. (Jens Tellefsen, Göran Brusewitz)

Missuppfattningar om uppprepbarhet. (Svar till Tellefsen och Brusewitz, Sven Ove Hansson)

Är scientologi en religion? (Rene Palmqwist)

Eva Moberg på villospår. (Nils Edelman)

Myten om den hundrade apan. (Sven Ove Hansson)

Recension:

Bengt Stern, "Att växa till hälsa". (Gunnar Steineck)

Notiser:

Alternativmedicinen i Sverige kartlagd.

Riksdagsmotion om personlighetskurser.

Animal magnetism och handpåläggning.

Nära-döden-upplevelser.

Astrologi vid anställningar. Aftonbladet lurat ("omfaloskopi").

Landstingstidningen Puls nedlagd.

Läkarprotester mot injektionslagen.

Gurus på företagskurser.

Föreningsnytt:

Bokslut.

1987

Folkvett nr 1/87 (24 sidor)

Ledare:

Vetenskap och teknik.

Artiklar:

Från redaktionen. (Om statistiken i artikeln om Perci Diaconis i föregående nummer, Jonas Söderström)

Kvacksalvarna byter husorgan. (Om Saxons och Hälsorevyn, Jonas Söderström)

Kan siare hjälpa polisen? (Jonas Söderström)

Vetenskapens kunskapssyn. (Sven Ove Hansson)

Utdrag ur boken "Förklarade mysterier". (Sven Ove Hansson)

Recension:

Gunnar Eriksson och Lena Svensson, "Vetenskapen i underlandet". (Sven Ove Hansson)

Notiser:

Bantningsring.
Svårbedömd statistik om vänsterhänta.
Astrologi och samhällsklass.
Militärdiktaturen i Ankara bekämpar vetenskapen.
Kritisk granskning av begreppet "helhetssyn".
Magnetterapi.
Science 86 nedlagd.
Fjärrskådares misslyckanden.
Dold rasism (Stephen J Gould om föreställningar om Neanderthalares hudfärg).
Kvacksalvare säljer stenmjöl som "medicin".
Misslyckade spådomar vid Årsskiftet 1985/86.

Folkvett nr 2/87 (24 sidor)

Ledare:

Skepsis världen runt.

Artiklar:

Om slaggrutor - med slagsida. (Sven Ove Hansson)
Stenrik Geller gör comeback. (Jonas Söderström)
Att resonera förnuftigt. (Sven Ove Hansson)
Dåliga data har nio liv. (Föräldrade uppgifter om genetik i läroböcker, Jonas Söderström)

Recension:

Douglas Stalker och Clark Glymour (utg.), "Examining Holistic Medicine". (Sven Ove Hansson)

Notiser:

Forntida astronauter.
Statyer som rör sig.
Ge namn åt en stjärna?
Bakslag för kreationismen vid USAs högsta domstol.
Konsumentombudsmannen om astrologi.

Konsumtionen av naturmedel.
Dyr studieteknik från Scientologer.
UNT dementerar pseudovetenskaplig artikel.
Saxons nedlagt.
Spöke i Vita Huset.

Transcendental meditation stödde Ferdinand Marcos.

Föreningsnytt:

Verksamhetsberättelse 1986. Bokslut.

Folkvett nr 3/87

Ledare:

(Källa: Skeptical Inquirer)

Artiklar:

Homo faber eller astrogud? (Carl Nylander)
Sinnenas ofullkomlighet (Sven Ove Hansson)
Recensioner:
Steuart Campbell, "The Loch Ness Monster". (Sven Ove Hansson)
Nils Mustelin, "Liv bland miljarder stjärnor". (Sven Ove Hansson)

Notiser:

Radionämndsansmälan av Dag Stålsjöes TV-program om evighetsmaskiner m m.
Spåmannen som hade fel.
Astrologi i socialvården.
TM fällt för bedrägeri.
Ny tidskrift, "Vetskap".
"Evighetsmaskin" på amerikanskt museum.
Forskningsetik vid testning av AIDS-vaccin.
Tidskriften "Discover" byter ägare.
Bantning med Alger.
Metropolitprojektet.
UFO m m i sovjetisk press.
Föreningsnytt
Styrelsens förslag till årliga utmärkelser.

Årets förvillare i farten

I vårt förra nummer återgav vi den anmälan till radionämnden som företrädare för Fysikum i Stockholm gjort av TV-programmet "Strövtåg till Hästveda".

Beslut i ärendet föreligger nu. Det förefaller som om nämnden helt missat poängen i anmälan. Den riktade sig inte mot amatörforskaren Arno Werners åsikter utan mot sättet de presenterades på. Man skriver:

"Radionämnden anser att det mycket klart framgick av programmet att Werner framförde sin personliga uppfattning.

Nämnden kan därför - med hänsyn till den vidsträckta yttrandefrihet som skall råda i teve - inte finna att programmet strider mot radiolagen (1966:755) eller avtalet mellan staten och Sveriges Television."

Det här kan ju låta som att nämnden agerar med den tolerans och den vidsynthet som hör vår tid till. Vid närmare betraktande tror jag dock att detta blott är uttryck för en mycket enkel populism. Den del av TV-publiken som besitter tillräckligt med kunskaper för att kunna se igenom programmakaren Stålsjös demagogi är tillräckligt liten för att TV radionämnden ska kunna ignorera den. De är helt enkelt för få för att det ska vara någon risk för "folkstorm".

Det är mycket lätt att konstruera mot-

exempel som blottlägger nämndens svaga argumentation men vi avstår vidare polemik som knappast leder till något konstruktivt.

Att anmälan ändå fått önskad effekt antyds av reaktionen på Stålsjös nästa "Strövtåg" som berörde Östergötlands medeltidshistoria.

Här några klipp från vad Expressens Lars Björkvall skrev i sin krönika 26/1 "GÖR NÅT ANNAT, DAG STÅLSJÖ.

Jag tror nog att det mesta om Östergötland i går var riktigt i vetenskaplig mening. Men eftersom Stålsjö aldrig släpper fram personer och fakta som talar emot hans teorier, går det inte att lita på någonting. (...) Av okänd anledning har Dag Stålsjö bestämt sig för att se de etablerade historikerna i Uppsala och Stockholm som sina fiender. Det har sina pikanta poänger, erkännes, men är trots allt något mycket sorgligt för alla som är övertygade om att vetenskap och journalistik kan förenas. Göteborgs-TV borde låta Stålsjö syssla med vad som helst utom svensk historia, innan hans bristande trovärdighet förenas med en tilltagande tråkighet."

På Folkvett vill vi alltid vara konstruktiva så på det sista föreslår vi: "Oss skojare emellan" tillsammans med Ingvar Öldsberg.

TV I GAR

Gör nåt annat,
Dag Stålsjö

DAG
STÅLSJÖS
irrfärder
i historien

På Expressens kultursida berättade **Björn Nilsson** en månad senare (24/2) om "Elektronikålderns Rudbeck":

"Själv trodde jag i ett illusioniskt ögonblick att han satt sin sista potatis med det hemmahosreportage där han - i djupaste allvar och med största förståelse - presenterade en kuf som ägnar livet åt att bekämpa Newtons tyngdlag.

Beviset för att den är rent nys kan så småningom väntas anlända via det rör som vederborande installerat tvärs genom sin stuga

Men medan radionamnden grubblar vidare över denna insats har Stålsjö ... återvänt till historiens, närmare bestämt Östergötland forntid Terrängen väster om Vättern tycks tills vidare avbetad. Det nya brohuvudet heter Stegeborg. (...)

Stålsjö är verkligen rätt mycket av en elektronikålderns Rudbeck. Hans upptäckariver är alldeles genuin eller snarare hämningslös. Likaså hans påhittighet i konsten att plocka fram en arkeologisk detalj som senantydningssvis under benhårt motstånd från mörkrens makter i Stockholm och Uppsala - får bevisa grund-

läggande fast i det längsta hemlighållna sanningar om Sveriges historia.

Oklart vilka.

Han är också en numera mycket driven reporter vars teknik, eller mer exakt bortklippningsteknik, överträffas av rätt få. Då det gäller att maskera sitt publikfnaskeri till folkligt patos är han Jan Guillous jämlike "

Björn Nilsson jämför slutligen Stålsjö med några av hans kollegor på TV:

"Till svensk TVs stora tillgångar hör ... historiskt inriktade kulturjournalister av ypperlig karaktär, vetenskapligt som professionellt - Hans Furuhausen, Olle Hagen, Hans Villius, Bo G Eriksson, Carl O Löfman. Det folkbildningsideal som Dag Stålsjö förkroppsligar - och som tydligen antas vara vad som går hem i stugorna i osthyvlarnas tid - är ett annat än deras.

Det ligger ungefär halvvägs mellan magister Chronschough och doktor Qvack."

-PP

Belysande om myter

Melvin Harris, Sorry, You've Been Duped, London 1986.

TV-mannen Melvin Harris har tagit sig an ett antal märkliga berättelser med anknytning till det paranormala, och tagit reda på vad som verkligen ligger bakom. Resultatet har blivit en mycket givande studie i mytbildningens mekanismer.

Flera kapitel ägnas åt "psykiska detektiver", dvs personer som påstås kunna hjälpa polisen genom att t ex med fjärrsyn (klärvoajans) tala om var en försvunnen eller mördad person kan återfinnas. En kontroll i polisarkiven visar att de flesta av dessa berättelser har mycket svag verklighetsbakgrund. Harris berättar bl a om ett känt försvinnande där polisen fick in nästan 1200 tips från personer som ansåg sig ha fått information på paranormal väg. Inget av dem var till någon hjälp i polisarbetet.

En del myter har ett skönlitterärt ursprung. Harris berättar bland annat om författaren Arthur Machen som år 1914 publicerade en novell om hur änglar steg ned från himlen och hjälpte de engelska soldaterna att driva tyskarna på flykten. Berättelsen spreds snabbt vidare, och återgavs i tidningsartiklar och predikningar som vore den sann. Machens dementier var till föga nytta.

Till Harris specialiteter hör också att spåra påstått framgångsrika spådomar. Ett av många exempel: Den mycket uppburna amerikanska spåkvinnan Jeane Dixon påstås ha förutsagt mordet på John F Kennedy. I hennes biografi står det att hon ska ha sagt: "En blåögd demokratisk president vald år 1960 kommer att mördas." Denna förutsä-

gelse ska, heter det, återfinns i tidskriften Parade, den 13 maj 1956.

I Parade, den 13 maj 1956, står det: "Vad gäller valet år 1960, tror fru Dixon att det kommer att... vinnas av en demokrat. Men han kommer att antingen mördas eller dö under sin presidenttid, dock inte nödvändigtvis under den första perioden." Om blå ögon stod det alltså ingenting, och mord var bara ett av två alternativ som angavs.

Spådomar som inte slår in blir oftast bortglömda. Harris lyfter fram ur ljuset en bortglömd episod ur spådomarnas historia. Under början av år 1939 berättade de flesta andar i de spiritistiska seansrummen i England att det skulle bli fred. Astrologer och kortspåmän hade samma budskap. Redaktören för den spiritistiska tidskriften *Psychic News*, Maurice Barba-

nell, skrev den 22 juli 1939: "Jag är övertygad om att det inte finns någon möjlighet till fel när profetian är så enhällig. Från varje välkänd andeguide och från spiritistiska grupper i hemmen i hela världen har det kommit försäkringar om att England aldrig ska råka i krig. Även om individuella andar inte är felfria i frågor av mindre betydelse vägrar jag att tro på möjligheten av ett misstag i detta speciella fall."

Spöken, varsel, reinkarnation och andefotografier har Harris också att berätta om. Boken är en bra illustration till att ett avslöjande kan vara minst lika spännande som den oavslöjade berättelsen.

Sven Ove Hansson

Skeptikers handbok om parapsykologi

För den som vill informera sig grundligt om parapsykologin finns knappast något bättre råd än att läsa den stora handbok om över 700 sidor som utkom för ett par år sedan: A Skeptic's Handbook of Parapsychology (1985). Redaktör är Paul Kurtz, CSICOPs ordförande.

I boken medverkar flertalet av parapsykologins mest kunniga kritiker: Ray Hyman, CEM Hansel, James Randi, Martin Gardner, James Alcock, Persi Diaconis m fl. I ett särskilt avsnitt, "Parapsykologer svarar" medverkar också några parapsykologer. Bland dem har Kurtz låtit en av de mera seriösa parapsykologerna (Gerd Hövelmann) skriva bokens kommenterade bibliografi över viktiga kritiska verk om parapsykologi. Det gör han på ett alldeles utmärkt sätt.

Bokens första femtedel ägnas åt en serie bidrag om parapsykologins historia. Mycket av det som sker i dagens parapsykologi är lättare att förstå om man känner till områdets historia.

Därefter följer ett huvudavsnitt om 200 sidor, som i mitt tycke är bokens starkaste. Det består av tio olika bidrag om fusk och bedrägeri inom parapsykologin. Här återfinns Margaret Fox' klassiska men tidigare svåråtkomliga beaktelse. Margaret Fox och hennes systor spelade en huvudroll då den moderna spiritismen växte fram vid 1800-talets mitt, och under fyrtio år var hon ett av de mest uppburna medierna. På gamla dagar ångrade hon sig dock, och erkände att alla de fenomen hon frambringat enbart var trick av olika slag.

I samma huvudavsnitt finns

bland annat ett kapitel om hur barn lyckats lura parapsykologer, och en grundlig genomgång av hur S G Soal - ett av de största namnen inom brittisk parapsykologi - fuskade och hur han avslöjades. Vidare finns här ett mycket välskrivet och avslöjande kapitel om hur JB Rhine - nestorn inom amerikansk parapsykologi - försökte sopa under mattan att hans tilltänkte efterträdare blivit ertappad med fusk.

Bland de totalt 30 bidragen finns också kapitel bland annat om statistiska problem i parapsykologisk forskning, om påstådda samband mellan parapsykologin och kvantmekaniken, och om nära döden-upplevelser.

Ett välgjort sak- och personregister bidrar till att göra detta till en oumbärlig handbok.

SOH

Ny bok om sekter

En ny bok om sekter har kommit ut på tyska: Maximilian Alexander, Die falschen propheten (1986). Den innehåller 10-20 sidor vardera om följande sekter: Folkets Tempel, Enighetskyrkan (Moon), Hare Krishna, Ananda Marga, Guds Barn, Transcendental Meditation, scientology och Bhagwan Shree Rajneesh-gruppen. Beskrivningen av de olika sekterna är saklig och informativ.

I slutet av boken finns en adresslista till västtyska organisationer som hjälper sektoffer.

SOH

Styrelsen

Styrelselista Vetenskap och folkbildning

Efter årsmötet 1988 ser styrelsen ut så här. I kolumnen för uppdrag betyder "o" ordinarie ledamot och "s" suppleant. Fet stil betyder att uppdraget är tillsatt av årsmötet, övriga uppdrag är fördelade vid styrelsens konstituerande sammanträde.

Namn	Tel	Uppdrag
Berndt Brehmer Psykol inst Box 227 751 04 Uppsala	hem 018/146589 arb 018/155400	s
Sven Ove Hansson Sulitelstav 15 161 33 Bromma	252240 (äv dagtid)	o vice ordförande ansvarig utgivare för Folkvett
Per-Olof Hulth Olshammarsg 64 124 48 Stockholm	hem 997223 arb 164633	o ordförande
Svante Janson Skolg 20 A, 3tr 753 32 Uppsala	hem 018/107052 arb 018/183188	o
Kerstin Jon-And Önnemov 25 146 00 Tullinge	hem 7781755 arb 164644	o kassör
Pertti Poutiainen Heleneborgsg 52, 4tr 117 32 Stockholm	hem 586992 arb 164670	s redaktör för Folkvett
Anna Schytt c/o Mannerfelt Bragev 6 nb 114 26 Stockholm	hem 106303 arb 151580vx	s redaktör för Folkvett
Gunnar Steineck Vassv 8A 161 53 Bromma	hem 876066 arb 7633036	o ansvarig för kvacksalveri- frågor
Jonas Söderström Örnbacken 8 126 51 Hägrsten	hem 7442491 arb 540260	o redaktör för Folkvett
Barbro Åsman Tullingebergsv 27 146 00 Tullinge	hem 7781887 arb 164644	o sekreterare

Bokslut

Bokslut för
Föreningen Vetenskap och folkbildning
År 1987/88

Behållning vid årets början

Bankbok, PK 3603 28 27321	11.688:50	
Postgiro, 6 35 91 - 2	3.940:61	
Progek, konto 212	7.663:15	
Kontant kassa	34:70	
	23.326:96	23.326:96

Inkomster

Medlemsavgifter	16.485:00	
Prenumerationsavgifter	3.585:00	
Diverse konton	1.797:10	21.867:10

Utgifter

Tryckning Folkvett	12.107:40	
Distribution	2.536:50	
Kontorsmateriel	41:80	
Progeks tjänster	3.856:-	
Diverse konton	881:-	19.422:70

Förändring	2.444:40	2.444:40
------------	----------	----------

Behållning vid årets slut

Bankbok, PK 3603 28 27321	6.824:60	
Postgiro, 6 35 91 - 2	1.896:41	
Progek, konto 212	16.864:15	
Kontant kassa	186:20	
	25.771:36	25.771:36

Stockholm 880219

Kerstin Jon-And
Kerstin Jon-And
Kassör

HUR KÄNNES DET I DAG DA?

**NAMN
OCH NYTT**
Dagens Nyheter
Lördagen d

Dag Stålsjö som blivit utsedd till årets förvillare av föreningen Vetenskap och folkbildning?

- Jag vet inte om utmärkelsen är att betrakta som negativ eller positiv. Jag förmodar att den har med mina TV-program att göra. Jag har försökt att leva upp till TV:s avtal med staten, att kritiskt granska och ifrågasätta.

Dina TV-program bidrar till att underbygga auktoritetstro, säger juryn i motiveringen. **Kommentar?**

- Det kan jag inte förstå. Jag försöker visa på alternativ och det måste väl vara motsatsen till auktoritetstro.

Du har påstått att Västergötland var Svea Rikes vagg. Att slagrutor kanske fungerar och diskuterat evighetsmaskiner. **Finns det sådana?**

- Det vet inte jag. Jag har bara försökt att spegla en måhända möjlig väg till alternativ energi. Jag har velat belysa vad som pågår utanför det vetenskapliga etablissemanget.

Tidigare har en rad professorer anmält dina program till radionämnden, varför är vetenskaperna så arga på dig?

- Jag bockar inte och skrapar med foten och säger goa professorer till dem.

Hans Rehnvall

har utsetts till "Årets folkbildare" av föreningen Vetenskap och folkbildning, som bland annat blivit imponerad av hans sätt att förklara moderna fysik. Det nyinstiftade priset, som består av ära samt en prenumeration på föreningens tidskrift Folkvett, ges till person som i Sverige under året bidragit till det modosamma och långsiktiga arbetet med att göra vetenskapens metoder och resultat kända för en större allmänhet. Det har Hans Rehnvall gjort i sina populärvetenskapliga TV-program.

IDAG

består av ära samt en prenumeration på föreningens tidskrift Folkvett, ges till person som i Sverige under året bidragit till det modosamma och långsiktiga arbetet med att göra vetenskapens metoder och resultat kända för en större allmänhet. Det har Hans Rehnvall gjort i sina populärvetenskapliga TV-program.

Han blev årets folkbildare

TV-journalisten Hans Rehnvall har utnämntes till Årets Folkbildare.

Inte av Hej utan av Föreningen Vetenskap och Folkbildning. Rehnvall har på ett imponerande sätt förklarat komplicerade vetenskapliga frågor, säger föreningen.

Hej håller med ty även Hej begriper vad det handlar om när HR berättar.

Vilket är ett gott betyg redaktör!

Kulturfronten

Förvillande och folkbildande

Årets förvillare heter Dag Stålsjö. Föreningen Vetenskap och folkbildning har utsett honom för hans TV-program om bla evighetsmaskiner, slagrutor och fornsvensk historia. "Hans okritiska framställningssätt bidrar till att underbygga auktoritetstro och skapa felaktiga föreställningar om vad vetenskapligt arbete innebär" skriver föreningen i sin motivering till utmärkelsen.

Det är första året som den femåriga föreningen Vetenskap och folkbildning utser Årets förvillare. Föreningen verkar för att främja folkbildning om vetenskapens metoder och resultat. Den ger också ett pris till Årets folkbildare. Det priset går också till en TV-medarbetare, Hans Rehnvall för hans populärvetenskapliga program som "på ett imponerande sätt belyst komplicerade vetenskapliga frågor i Kulturfrontens nyhetsinslag."

PS

För att ge eftertryck åt Stålsjö förvillelser publicerar Folkvett i detta nummer nya sensat historier om i västgötaland. (Se sid 24)

FiB/Kulturfront

En sån förvirrad historia...

Av DAYTON JOHANSSON

Dag Stålsjö, 50, Göteborg, har av föreningen Vetenskap och folkbildning utnämnts till "Årets förvillare".

TV-producenten får den för sina program om Västgötas skolans historiesyn, om slagrutor och om evighetsmaskiner.

- Det var en nyhet för mig och jag förstår inte riktigt om det här är ris eller ros, säger Dag Stålsjö.

Föreningen Vetenskap och folkbildning som vill bekämpa all falsk vetenskap säger i utnämningen: "Utmärkelsen ges till person som frivilligt eller av grov oaktsamhet bidragit till att skapa förvirring och oklarhet om vetenskapens metoder och resultat. Särskild vikt ska fästas vid insatser för att främja auktoritetstro och en okritisk inställning till sådant som sägs i vetenskapens namn", läser Expressen upp i telefon för Stålsjö.

Så det är nog en massa ris. Det bryr sig inte Dag Stålsjö särskilt mycket om:

- Det viktigaste är inte att ha rätt utan att ha rätt att ifrågasätta.

När Stålsjö tidigare ifrågsatte den traditionella historiesynen blev han fälld i radionämnden. Clas Brunius skrev i Expressen 1982 om det sedermera radionämnds-fällda programmet om Svearikets vagg.

"Det är roligt att Dag Stålsjö får hålla på med sin icke-akademiska historieskrivning".

- Jag tycker att redaktionen i Expressen

Samma förening har också delat ut Årets Förvillare-utmärkelse till Dag Stålsjö. Den som fick det mindre smickrande omdömet är också en TV-man, Dag Stålsjö. Stålsjö okritiska framställningssätt bidrar enligt föreningen till att underbygga auktoritetstro och skapa felaktiga föreställningar om vad vetenskapligt arbete innebär" skriver föreningen i sin motivering till utmärkelsen.